

نبود تقارن اطلاعاتی و نقش اطلاعاتی محافظه کاری

بررسی دیدگاه‌های متفاوت در باب محافظه کاری

دکتر محمدرضا شورورزی
عابدین برزگر خاندوزی

مقدمه

اهمیتی را بازی می‌کند (Wittenberg Moerman, 2008) و باعث ایجاد زیان‌های هنگفتی می‌شود. اما به نظر می‌رسد افشای اطلاعات اضافی داوطلبانه ممکن است تا حد زیادی از بروز پیامدهای منفی نبود تقارن اطلاعاتی در بازارهای بدهی جلوگیری کند (Leuz & Verreccia, 2000).

نبود تقارن اطلاعاتی زمانی به وجود می‌آید که یک طرف از قرارداد یا معامله از اطلاعات بیشتری آگاهی داشته باشد، مشروط بر اینکه از آن اطلاعات در هنگام برقراری ارتباط با طرف دیگر به طور موثر استفاده کند (Clarkson et al., 2007). این آگاهی بیشتر، عمدتاً باعث ایجاد منافع اقتصادی برای طرف برخوردار از اطلاعات اضافی می‌شود، به طوری که این منافع بابت برخورداری از اطلاعات بیشتر است. پدیده نبود تقارن اطلاعاتی در بازارهای بورس اوراق بهادار نیز وجود دارد و از آنجایی ناشی می‌شود که سرمایه‌گذاران تصمیم‌های مالی خود را بر اساس اطلاعاتی می‌گیرند که به وسیله مدیریت شرکت تهیه شده است، در واقع، بین استفاده‌کنندگان اطلاعات با تهیه‌کنندگان اطلاعات، تضاد

امروزه، یکی از عوامل موثر در تصمیم‌گیری، دستیابی به اطلاعات مناسب و مرتبط با موضوع تصمیم است. در صورتی که اطلاعات مورد نیاز به صورتی نامتقارن^۱ بین افراد توزیع شود، ممکن است نتایج متفاوتی را نسبت به موضوعی واحد سبب شود. بنابراین، قبل از این که خود اطلاعات برای فرد تصمیم‌گیرنده مهم باشد، کیفیت توزیع اطلاعات است که باید به صورت دقیق مورد ارزیابی قرار گیرد (قائمی و وطن‌پرست، ۱۳۸۴).

نبود تقارن اطلاعاتی پدیده‌ای منفی است که به طور معمول در بازارهای اوراق بهادار رخ می‌دهد و باعث ایجاد تفاوت بین ارزش ذاتی یک سهام و ارزش برآورده آن سهام به وسیله سرمایه‌گذاران و منجر به تصمیم‌گیری‌های نامناسب اقتصادی توسط سرمایه‌گذاران می‌شود (Diamond & Verreccia, 1991). نبود تقارن اطلاعاتی علاوه بر بازارهای اوراق بهادار، در بازارهای وام^۲ نیز نقش با

منافع وجود دارد. بنابراین، می‌توان بیان کرد که نبود تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سرمایه‌گذاران موضوعی بنیادی برای سرمایه‌گذاران و ناظران بازار محسوب می‌شود (Frankel & Li, 2004). نبود تقارن اطلاعاتی به‌طور مستقیم بر عملکرد بازارهای اوراق بهادار تاثیر می‌گذارد، به‌گونه‌ای که افزایش آن باعث کاهش کارایی بازار و کاهش آن باعث افزایش کارایی بازار می‌شود.

یکی از نکته‌های مهمی که همواره در مورد بازارهای سرمایه به‌ویژه بورسهای اوراق بهادار مطرح می‌شود، بحث کارایی بازار است که طبق آن تمامی اطلاعات موجود در بازار، اثرهای خود را بر قیمت سهام منعکس می‌کنند. شاید بتوان از دیدگاه فرضیه بازار کارا، دلیل وجودی حسابداری را نبود تقارن اطلاعاتی بیان کرد که در آن یکی از طرفین مبادله، اطلاعات بیشتری را نسبت به طرف مقابل در اختیار دارد. این امر به علت وجود معاملات و اطلاعات درونی پدید می‌آید (قائم و وطن‌پرست، ۱۳۸۴). تاثیرات منفی نبود تقارن اطلاعاتی باعث پیدایی مفهومی جدیدی در زمینه افشای اطلاعاتی حسابداری شده است، یکی از این مفهومیها که امروزه مورد توجه پژوهشگران بسیاری در عرصه مالی و حسابداری قرار گرفته، مفهوم «محافظة کاری^۳» است. محافظة کاری یکی از قراردادهای مهم در گزارشگری مالی محسوب می‌شود که باعث کاربرد احتیاط در تشخیص و سنجش درآمد و داراییها می‌گردد. محافظة کاری واکنشی است احتیاطی که در شرایط نبود اطمینان به‌کار گرفته می‌شود و می‌کوشد نشان دهد که نبود اطمینان و ریسک ذاتی در وضعیت شرکت به‌قدر کافی مطرح شده است (Givoly & Hayn, 2000). به اعتقاد بسیاری از محققان، این واکنش احتیاطی می‌تواند دارای اطلاعات بااهمیتی باشد و در کاهش نبود تقارن اطلاعاتی موجود بین تهیه‌کنندگان صورتهای مالی و استفاده‌کنندگان صورتهای مالی، نقش آفرینی کند. به اعتقاد این محققان، محافظة کاری نقش اطلاعاتی دارد و در واقع به محافظة کاری باید به‌عنوان نوعی ارسال نشانه از مدیریت به استفاده‌کنندگان نگریست.

تعریف محافظة کاری

محافظة کاری یکی از مشخصات اصلی گزارشگری مالی است که در طول یک دوره طولانی در تئوری حسابداری مورد بحث و بررسی قرار گرفته است و نقش آفرینی می‌کند. به‌طور کلی، برای محافظة کاری تعریف منسجمی که مورد پذیرش همگان باشد، وجود ندارد؛ مثلاً واتس (Watts) از ۴ تعبیر برای توضیح محافظة کاری استفاده می‌کند. این ۴ تعبیر شامل **قرارداد^۴** (قرارداد بدهی، قرارداد مدیریتی

و حاکمیت شرکت)، **دعوی قضایی سهامداران^۵**، قوانین حسابداری و مالیات می‌شود.

در واقع، واتس محافظة کاری را سازوکاری موثر در قراردادهای بین شرکت و اعتباردهندگان و سهامداران می‌داند که از اعتباردهندگان و سهامداران در مقابل فرصت طلبیهای مدیریت محافظت می‌کند (واتس، ۲۰۰۳). علاوه بر این، محافظة کاری ممکن است پوشش مناسبی برای جلوگیری از مطرح شدن دعوی قضایی علیه شرکت شود که این امر می‌تواند هم باعث کاهش ریسک مطرح شدن دعوی قضایی و هم باعث کاهش هزینه‌های مرتبط با این‌گونه دعوی شود (He et al., 2008).

از نظر گیولی، محافظة کاری یکی از قراردادهای مهم در گزارشگری مالی محسوب می‌شود که باعث کاربرد احتیاط در تشخیص و سنجش درآمد و داراییها می‌شود (گیولی و هین، ۲۰۰۰). بیانیه مفهومی شماره ۲ هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی^۶ (FASB)، محافظة کاری را به‌عنوان واکنشی احتیاطی تعریف کرده است که در شرایط نبود اطمینان رخ می‌دهد و می‌کوشد این اطمینان معقول را ایجاد کند که نبود اطمینان و ریسک ذاتی در وضعیت شرکت، به‌قدر کافی مطرح شده است. به اعتقاد برخی دیگر از محققان مانند باسو (Basu, 1997)، **باشمن و پای تراسکی** (Bushman & Piotroski, 2006)، محافظة کاری پدیده‌ای است که سطح آن در آن محیطهای تجاری که فشار و مراقبت سهامداران زیادتر باشد، بالاتر است.

کمیته ویژه انجمن حسابداران رسمی آمریکا^۷، محافظة کاری را از طریق طرز عمل حسابداری در شناسایی سودوزیان تعریف می‌کند. به این صورت که زیانها به‌محض وقوع و نه در زمان تحقق شناسایی می‌شود و سودها تا زمانی که تحقق نیافته باشند، شناسایی نمی‌گردند. به‌عبارت دیگر، در زمان تردید داراییها کمتر و بدهیها بیشتر ارزیابی می‌شود.

باسو (۱۹۹۷) محافظة کاری را رویه کاهش سود و کمتر نشان دادن داراییها در پاسخ به اخبار بد و در مقابل، بیشتر نمایش دادن داراییها و سود حسابداری در پاسخ به اخبار خوب تعریف می‌کند. از نظر بیور و ریان (Beaver & Ryan, 2000)، محافظة کاری اختلاف بین ارزش بازار و ارزش دفتری است که بابت ثبت و انباشته شدن سودوزیانهای اقتصادی به ارزش دفتری ایجاد شده است. به‌طور کلی، محافظة کاری مفهومی است که منجر به کاهش سود انباشته گزارش شده از طریق شناخت دیرتر درآمد و شناخت سریعتر هزینه، ارزیابی پایین دارایی و ارزیابی بالای بدهی می‌شود. از دیدگاه تهیه‌کنندگان صورتهای

مالی، محافظه‌کاری کوششی است برای انتخاب روشی از روشهای پذیرفته‌شده حسابداری که به یکی از موارد زیر منتج می‌شود (شباهنگ، ۱۳۸۷، ص ۵۴):

- شناخت کندتر درآمد فروش،
- شناخت سریعتر هزینه‌ها،
- ارزشیابی کمتر داراییها، و
- ارزشیابی بیشتر بدهیها.

در تعریفهای بالا، یک نقطه مشترک وجود دارد که همان اشاره به تأثیرگذاری محافظه‌کاری بر فرایند تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان صورتهای مالی است. به‌طور کلی، هدف محافظه‌کاری جلوگیری از تصمیمگیریهای نادرست از سوی سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان صورتهای مالی است.

از دیدگاه تئوری نمایندگی^۸ که حقوق و مزایای مدیران را به سود گزارش‌شده مرتبط می‌داند، مدیران انگیزه‌های قوی برای پنهان کردن اخبار بدی که موجب کم شدن سود می‌شود، دارند. بنابراین، می‌توان محافظه‌کاری را سازوکاری برای کنترل انگیزه‌های مدیران به‌منظور گزینش بیش از واقع سود تلقی کرد.

محافظه‌کاری یکی از

مشخصات اصلی

گزارشگری مالی است

که در طول یک دوره طولانی

در تئوری حسابداری

مورد بحث و بررسی

قرار گرفته است و

نقش آفرینی می‌کند

معیارهای ارزیابی محافظه‌کاری

برای ارزیابی میزان محافظه‌کاری به‌کار رفته در یک شرکت، ۳ معیار کلی از طرف محققان عرصه حسابداری مطرح شده است. این ۳ نوع معیار عبارتند از:

- معیارهای خالص داراییها که اولین بار به‌وسیله استوبر (Stober, 1966) در مطرح شد. در این معیار، محافظه‌کاری با استفاده از تفاوت ارزش بازار نسبت به ارزش دفتری سهام ارزیابی می‌شود. این معیار، سعی در ارزیابی محافظه‌کاری موجود در ترازنامه دارد. **فلتهام و اولسون** (Feltham & Ohlson, 1995) در ۱۹۹۵ برای ارزیابی محافظه‌کاری شاخصی را مطرح کرده‌اند که عبارت است از:

$$\text{ارزش بازار حقوق صاحبان سهام} = \frac{\text{ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام}}{\text{شاخص محافظه کاری}}$$

- معیارهای سود و ارقام تعهدی که محافظه‌کاری را ارقام تعهدی انباشته‌شده می‌داند و اولین بار توسط گیولی و هین در سال ۲۰۰۰ مطرح شده است. در مدل گیولی و هین، محافظه‌کاری عبارت است از نسبت مجموع تغییرات ارقام تعهدی هر سال بر مجموع داراییهای آن سال. هر چه این نسبت بزرگتر باشد، محافظه‌کاری بیشتر است.

- معیارهای رابطه سود و بازده سهام. این معیار نشان‌دهنده نبود تقارن زمانی سود است که با سو آن را در سال ۱۹۹۷ مطرح کرد. به نظر باسو، محافظه‌کاری اخبار بد مربوط به آینده را پیش‌بینی می‌کند. در واقع، باسو محافظه‌کاری را در نتیجه انعکاس سریعتر اخبار بد نسبت به اخبار خوب در سود حسابداری تفسیر می‌کند.

نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری

در مورد محافظه‌کاری حسابداری، دو دیدگاه کاملاً متفاوت وجود دارد. برخی از محققان، محافظه‌کاری را برای استفاده‌کنندگان و تحلیلگران صورتهای مالی مفید و برای آن نقش اطلاعاتی قائلند. برخی دیگر از محققان نه تنها برای آن نقش اطلاعاتی قائل نمی‌شوند، بلکه آن را به زیان تهیه‌کنندگان و استفاده‌کنندگان صورتهای مالی قلمداد می‌کنند. در این بخش، دو دیدگاه متفاوت از سوی محققان حسابداری در باب محافظه‌کاری مطرح و تحقیقات تجربی موجود که به‌پشتیبانی این دیدگاهها می‌پردازد نیز ارائه می‌شود.

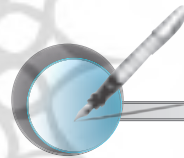
دیدگاه اول: محافظه‌کاری نقش اطلاعاتی دارد

طرفداران این دیدگاه برای محافظه‌کاری نقش اطلاعاتی قائلند. به اعتقاد آنها، محافظه‌کاری باعث افزایش مقدار اطلاعات گزارش‌شده در بازارهای اوراق بهادار می‌گردد. این افزایش مقداری اطلاعات

می تواند به سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان صورتهای مالی برای تصمیم‌گیریهای مناسب کمک کند. در واقع، این تئوری چندین مزیت اطلاعاتی برای محافظه‌کاری قائل است. این مزیت‌ها عبارتند از:

• **بهبود کیفیت اطلاعات**: محافظه‌کاری می تواند در بهبود کیفیت اطلاعات ارائه‌شده از سوی مدیریت موثر واقع شود. در واقع، تئوری نمایندگی اثبات می‌کند که مدیران برای افزایش منافع می‌کوشند تا اخبار بد مربوط به شرکت را پنهان و اخبار خوب را به سرعت گزارش کنند. این امر می‌تواند در کیفیت گزارش‌های ارائه‌شده تاثیر منفی داشته باشد؛ اما محافظه‌کاری ممکن است با تعدیل اثرهای منفی این تلاشها، کیفیت گزارش‌های ارائه‌شده از سوی مدیریت را افزایش دهد و باعث شفافیت صورتهای مالی گردد (Francis et al., 2008).

• **کاهش منافع مدیریت سود^۱ برای مدیران**: چن (Chen et al., 1991) اثبات می‌کنند که محافظه‌کاری می‌تواند نقش مؤثری در کاهش منافع حاصل از مدیریت سود که توسط مدیران ارشد سازمان انجام می‌شود، بازی کند.

محافظه‌کاری نقش اطلاعاتی دارد و

می تواند در کاهش

نبود تقارن اطلاعاتی

بین تهیه‌کنندگان صورتهای مالی و

استفاده‌کنندگان صورتهای مالی

نقش آفرینی کند

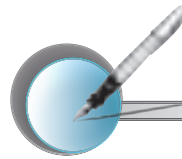
• **محافظه‌کاری می تواند نوعی علامت‌دهی (سیگنال‌دهی) مدیران برای ارائه اطلاعات خصوصی باشد.**

مدیران به‌عنوان مسئولان تهیه صورتهای مالی با وقوف کامل بر وضعیت شرکت و با برخورداری از سطح آگاهی بیشتری نسبت به استفاده‌کنندگان صورتهای مالی، به‌طور بالقوه می‌کوشند که تصویر واحد تجاری را مطلوب نشان دهند. برای مثال، ممکن است از طریق منظور کردن هزینه‌های یک دوره به‌عنوان دارایی، باعث کاهش هزینه‌ها و گزارش سود بیشتر در صورتهای مالی شوند. بنابراین، هدف چنین عملیاتی ارائه تصویر بهتری از تصویر واقعی شرکت در بین استفاده‌کنندگان صورتهای مالی است. انگیزه کسب سود و پاداش بیشتر مدیران و کسب منابع مالی از طریق افراد برون‌سازمانی برای شرکت، می‌تواند دلیل اصلی چنین رفتاری باشد (کردستانی و امیر بیگی لنگرودی، ۱۳۸۷). در این‌جاست که نقش مراجع تدوین استانداردهای حسابداری نمایان می‌شود. مراجع تدوین‌کننده استانداردهای حسابداری از طریق محافظه‌کاری و با هدف حمایت از حقوق ذی‌نفعان و ارائه تصویری منصفانه از شرکت، دست به متعادل‌سازی خوشبینی مدیران می‌زنند.

در واقع، محافظه‌کاری می‌تواند باعث بهبود کیفیت اطلاعات و کاهش اثر نبود تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران مطلع و بی‌اطلاع گردد. محافظه‌کاری می‌تواند بر کیفیت سودهای گزارش‌شده تاثیر بگذارد. استفاده از رویه‌های محافظه‌کارانه در حسابداری، باعث کاهش سود گزارش‌شده و افزایش کیفیت سود حسابداری می‌شود و از آنجا که بسیاری از سرمایه‌گذاران تصمیم‌های خود را بر مبنای سودهای گزارش‌شده می‌گیرند، این امر می‌تواند برای سرمایه‌گذاران مفید باشد (Penman & Zhang, 2002). تحقیقات تجربی نیز نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری را اثبات می‌کند. **لافاند و واتز** (Lefond & Watts, 2008) کشف نمودند که سرمایه‌گذاران خواستار اعمال محافظه‌کاری در هنگام ارزیابیها و ارائه گزارش‌ها هستند. آنها دلیل اصلی این تقاضا از طرف سرمایه‌گذاران را کاهش نبود تقارن اطلاعاتی می‌دانند که اعمال صحیح محافظه‌کاری به‌همراه دارد (Lefond & Watts, 2008). محافظه‌کاری سازوکاری مؤثر برای کاهش هزینه نمایندگی است و روشی برای معامله در شرایط نبود اطمینان است که باعث افزایش ارزش شرکت خواهد شد.

یکی دیگر از مسائلی که گویای نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری و مفید بودن آن برای استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی است، تاثیر آن بر کاهش تعارض سیاستهای تقسیم سود بین سهامداران و دارندگان اوراق قرضه و کاهش هزینه تامین مالی است. پایبندی به رویه‌های

محافظه‌کارانه و افزایش محافظه‌کاری، باعث کاهش تمایل مدیران به استقراض و در نتیجه کاهش هزینه‌های تأمین مالی می‌شود. در فرایند عقد یک قرار داد بدهی، **وام دهنده**^{۱۰} با ریسک از دست دادن اصل سرمایه روبه‌روست؛ از این رو، از تمامی سازوکارهایی که بتواند این ریسک را کاهش دهد، استقبال می‌کند. در واقع، محافظه‌کاری همین سازوکار است (Zhang, 2008).

محافظه‌کاری سازوکاری مؤثر برای کاهش هزینه نمایندگی است و روشی برای معامله در شرایط نبود اطمینان است که باعث افزایش ارزش شرکت خواهد شد

محافظه‌کاری با انتشار سریعتر اخبار بد نسبت به اخبار خوب، می‌تواند به وام‌دهندگان جهت کاهش میزان اعتبار شخص وام‌گیرنده کمک کند و باعث کاهش ریسک از دست دادن اصل سرمایه شود. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که محافظه‌کاری برای وام‌دهندگان محتوای اطلاعاتی دارد و بسیار مفید است. ولی شاید این استنباط، نادرست از کار درآید، که چون محافظه‌کاری برای وام‌دهندگان مفید است، برای وام‌گیرنده‌ها زیان‌آفرین خواهد بود. در حقیقت، این‌گونه نیست و محافظه‌کاری برای هر دو گروه دارای محتوای اطلاعاتی است. بنابراین، وام‌گیرندگان را باید در منافع وام‌دهندگان شریک دانست. تحقیقات تجربی نیز این مسئله را ثابت می‌کنند که محافظه‌کاری هم

برای وام‌گیرنده و هم برای وام‌دهنده ارزشمند است و مفید واقع می‌شود (Ahmad et al., 2002). از جمله اولین تحقیقاتی که موضوع نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری را در قراردادهای بدهی مطرح کرد، تحقیق واتز و زیمرمن (Watts & Zimmermann, 1986) بود. بعد از آنها محققانی همچون دوک و هانت (Duke & Hunt, 1990)، پرس و وینتراب (Press & Weintrop, 1990)، دی آنجلو و دیگران (DeAngelo et al., 1996)، دی فاند و جیم بلووا (Defond & Jiambalvo, 1996)، دیچو و اسکینر (Dichev & Skinner, 2002) و بتی و وبر (Beatty & Weber, 2003) از جمله کسانی بودند که انتخاب روش‌های حسابداری را در جلوگیری از ریسک بازگشت اصل سرمایه مؤثر دانستند. در تازه‌ترین تحقیقات انجام گرفته، بتی و دیگران (۲۰۰۷) و ژانگ (۲۰۰۸) به شواهدی دست پیدا کردند که اثبات می‌کند محافظه‌کاری نقش مؤثری در قراردادهای بدهی دارد و محافظه‌کاری منافع مشترکی برای وام‌دهندگان و وام‌گیرندگان به وجود می‌آورد. به‌طورکلی می‌توان چنین نتیجه گرفت که انتخاب شیوه‌های حسابداری محافظه‌کارانه می‌تواند اعتبار نتایج گزارش شده حسابداری را افزایش دهد؛ زیرا سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان احتمالاً تمایلهای میانه‌رو مدیران را در انتخاب روش‌های حسابداری محافظه‌کارانه جهت خوشبینی در تهیه گزارشهای مالی، مشاهده می‌کنند (Devine, 1963). این امر باعث می‌شود که سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان به شرکتی که حسابداری محافظه‌کارانه‌تری دارند، ضریب بیشتری نسبت به شرکتی که محافظه‌کاری کمتری دارند، دهند (Stober, 1996) و اعتماد بیشتری به این شرکتها داشته باشند. از طرف دیگر، می‌توان محافظه‌کاری را به‌عنوان یک علامت اطلاعاتی از جانب مدیران تلقی کرد. مدیران هنگامی که با احتمال بروز مشکلات نقدینگی و مالی در آینده روبه‌رو هستند، می‌توانند با اعمال محافظه‌کاری بیشتر به نوعی به سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی، پیام بفرستند و مانع خوشبینی بیجای آنها در مورد وضعیت شرکت شوند.

دیدگاه دوم: محافظه‌کاری کیفیت اطلاعات را کاهش می‌دهد. طرفداران این دیدگاه، مخالف محافظه‌کاری هستند. به اعتقاد آنها محافظه‌کاری باعث کاهش کیفیت اطلاعات ارائه‌شده در صورت‌های مالی اساسی می‌شود و این امر می‌تواند زیانهای هنگفتی برای سرمایه‌گذاران و سایر استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی به همراه داشته باشد. به اعتقاد این گروه، سطوح محافظه‌کاری بالاتر با اصرار به گزارش پایین‌تر درآمدها ارتباط مستقیمی دارد. **انجمن حسابداران رسمی امریکا (AICPA)** معتقد است که محافظه‌کاری کیفیت اطلاعات حسابداری را کاهش می‌دهد، زیرا می‌تواند به سوگیری‌های

سیستماتیک و تحریف واقعی وقایع اقتصادی منجر شود. روی چادهری و واتز (Roychowdhury & Watts, 2007) نشان داده‌اند که سطوح بالای محافظه‌کاری با تداوم زیانهای اقلام خاصی ارتباط دارد. در این دیدگاه، محافظه‌کاری به‌عنوان تمایلی جهت کم نشان دادن درآمدها معرفی می‌شود؛ در حالی که به نظر می‌رسد این تمایل کم نشان دادن درآمدها به‌تنهایی دلیل قانع‌کننده‌ای برای نامطلوب بودن محافظه‌کاری محسوب نمی‌شود. به‌هر حال، پایک (Paek et al., 2007) و دیگران در تحقیقات خود نشان داده‌اند که شرکت‌های دارای سطوح بالای محافظه‌کاری، نسبت به شرکت‌هایی که دارای سطوح پایین‌تر محافظه‌کاری هستند، درآمد کمتری را گزارش می‌دهند. آنها دلیل اصلی این مطلب را پافشاری بیش از حد و نامطلوب محافظه‌کاری به گزارش کمتر از واقع سطوح مختلف درآمدی می‌دانند. آنها محافظه‌کاری را به‌عنوان یک عامل ایجادکننده اختلال در فرایند کسب و شناسایی درآمد قلمداد می‌کنند و از این رو، آن را در جهت مخالف منافع سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان و ایفای وظیفه اصلی گزارشگری مالی می‌دانند و خواستار کاهش استفاده از رویه‌های محافظه‌کارانه هستند (Paek et al., 2007). این دیدگاه با نظر هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی (FASB) در رابطه با نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری و کاهش نبود تقارن اطلاعاتی، سازگار است (Lefond & Watts, 2008).

دلیل دیگری که برای نامطلوب بودن محافظه‌کاری توسط برخی از محققان مطرح می‌شود، تاثیر منفی محافظه‌کاری بر محیط گزارشگری شرکت است. این گروه استدلال می‌کنند که محافظه‌کاری باعث ایجاد نوعی تمایل به افشای زود هنگام اطلاعات مالی در شرکتها می‌شود. این تمایل به افشای زود هنگام اطلاعات، می‌تواند مانعی بر سر راه افشای اختیاری اطلاعات محسوب شود. تحقیقات تجربی نیز گویای همین مطلب است. برای مثال، هویی و متسونگا (Hui & Matsunga, 2004) نشان داده‌اند شرکت‌هایی که محافظه‌کاری بیشتری دارند، پیش‌بینیهای درآمدی کمتری از طرف مدیرانشان گزارش شده است. در واقع، این شرکتها اطلاعات اختیاری کمتری گزارش کرده‌اند. البته باید به این نکته توجه شود تعداد تحقیقاتی که گویای نقش اطلاعاتی محافظه‌کاری حسابداری است و مفید بودن محافظه‌کاری را برای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان و سایرین اثبات می‌کند و آن را در کاهش نبود تقارن اطلاعاتی موثر می‌داند، چندین برابر تحقیقاتی است که محافظه‌کاری را در کاهش نبود تقارن اطلاعاتی بی‌تاثیر می‌دانند.

نتیجه‌گیری

قابل دسترس نبودن برآوردهای مطمئن و درخور تصدیق بین مدیران و سرمایه‌گذاران، می‌تواند باعث بروز نبود تقارن اطلاعاتی و نبود اطمینان به اطلاعات در محیط فعالیت‌های واحدهای تجاری گردد. به دلیل اثرات مخرب نبود تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سرمایه‌گذاران، توجه حرفه حسابداری و پژوهشگران به کشف ابزار مناسبی برای حل این مشکل معطوف شده است. تحقیقات انجام‌شده در این زمینه گویای نقش محافظه‌کاری در کاهش نبود تقارن اطلاعاتی موجود است. محافظه‌کاری را می‌توان تمایل اداره‌کنندگان بنگاه‌های اقتصادی به گزارش کمتر از واقع داراییها و دیرتر درآمدها و گزارش بیشتر و زودتر بدهیها و هزینه‌ها دانست. بنابراین، محافظه‌کاری را می‌توان سازوکاری مؤثر برای کاهش هزینه نمایندگی دانست و روشی برای معامله در شرایط نبود اطمینان است که به دلیل کاهش نیافتن تقارن اطلاعاتی، ارزش شرکت را افزایش خواهد داد.

به هر حال، محافظه‌کاری نقش مهمی در عقد قراردادهای دادخواهیها، مقررات و تعیین مالیات دارد. تحقیقات قبلی، شواهد فراوانی از توجیهات عقد قرارداد، دادخواهی، تعیین مالیات و مقررات برای محافظه‌کاری ارائه می‌دهند. بر مبنای این تحقیقات، محافظه‌کاری در برخی موارد مثل مقررات، نقش معمولی و در برخی دیگر مثل عقد قراردادهای و یا تعیین مالیات، نقش متفاوتی ایفا می‌کند. بیشتر تحقیقات انجام‌شده در زمینه محافظه‌کاری، گویای این واقعیت هستند که محافظه‌کاری نقش اطلاعاتی دارد و اطلاعات مفیدی را برای استفاده‌کنندگان صورتهای مالی چه سرمایه‌گذاران و چه اعتباردهندگان فراهم می‌آورد.

پانوشتها:

- 1- Asymmetry
- 2- Secondary Loan Market
- 3- Conservatism
- 4- Contracting
- 5- Shareholder Litigation
- 6- Financial Accounting Standard Board (FASB)
- 7- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)
- 8- agency Theory
- 9- Earnings Management
- 10- Lender

tives for Conservative Accounting: The Influence of Legal and Political Institutions, Journal of Accounting and Economics, No 42(1/2), PP 107-148, 2006

✓ Clarkson, Gavinn & et al., **Information Asymmetry and Information Sharing**, Government Information Quarterly, NO 24, PP 827-839, 2007

✓ Devine, C., **The Rule of Conservatism Reexamined**, Journal of Accounting Research 1(2), PP 127-138, 1963

✓ Diamond, D. & Verrecchia R., **Disclosure, liquidity and the cost of equity capital**, The journal of finance, PP 1335-1360, 1991

✓ Financial Accounting Standard Board (FASB), **Qualitative Characteristics of Accounting Information**, Statement of Financial Accounting Concepts No. 2., Stamford, CT : FASB, 1980

✓ Francis, J., & et al., **Cost of Capital and Earnings Attributes**, Accounting Review 79 (4), PP 967-1010, 2004

✓ Frankel, Richard & Li, X., **Characteristics of a Firm's Information Environment and the Information Asymmetry Between Insiders and Outsiders**, Journal of Accounting and Economics , NO. 37 , PP 229-259, 2004

✓ Givoly, D., and C. Hayn, **The Changing Time-series Properties of Earning, Cash Flows and Accruals: Has Financial Reporting Become More Conservatism?**, Journal of Accounting

✓ قائمی، محمدحسین و وطن پرست، محمد رضا، بررسی نقش اطلاعات

حسابداری در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی حسابداری و حسابرسی، سال دوازدهم، شماره ۴۱، ۱۳۸۴

✓ شباهنگ، رضا، **تئوری حسابداری جلد اول**، تهران، انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی، چاپ ششم ۱۳۸۷

✓ کردستانی، غلامرضا و امیر بیگی لنگرودی، حبیب، **محافظه کاری در گزارشگری مالی: بررسی رابطه عدم تقارن زمانی سود و MTB به عنوان دو معیار ارزیابی محافظه کاری**، مجله بررسیهای حسابداری و حسابرسی ۱۵، شماره ۵۲، ۱۳۸۷

✓ Ahmed, A. & et al., **The Role of Accounting Conservatism in Mitigating Bondholder Shareholder Conflict Over Dividend Policy and in Reducing Debt Cost**, The Accounting Review 77, PP 867-890, 2002

✓ Basu, S., **The Conservatism Principle and the Asymmetric Timeliness of Earnings**, Journal of Accounting and Economics, NO 24(1), PP 3-37, 1997

✓ Beaver, W., and Ryan, S., **Biases and Lags in Book Value and Their Effects on the Ability of the Book-to-Market Ratio to Predict Book Return on Equity**, Journal of Accounting Research, 38(1), pp: 127-148, 2000

✓ Bushman, R., & Piotroski, J., **Financial Reporting Incen-**

and Economics, 29(3), PP 287-320, 2000

✓ He, Haihong & et al., **Accounting Conservatism of Cross-listing Firms in the Pre and Post Sarbanes Oxley Periods**, Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting, NO. 24, PP 237-242, 2008

✓ Hui and Matsunaga, **An Empirical Test of the Relation Between Accounting Conservatism and Management Forecast Frequency**, Working paper. University of Oregon, 2004

✓ LaFond, R. and R. Watts, **The Information Role of Conservatism**, The Accounting Review, No. 83(2), P 447-455, 2008

✓ Leuz, C., & Verrecchia, R.E., **The Economic Consequences of Increased Disclosure**, Journal of Accounting Research 38, PP 91-124, 2000

✓ Paek, W., Chen, L., and Sami, L., **Accounting Conservatism, Earnings Persistence and Pricing Multiples on Earnings**, Working Paper, Sungkyunkwan University, Arizona State University-West Campus, and Lehigh University, 2007

✓ Penman, S. and Zhang. X., **Accounting Conservatism, the Quality of Earnings, and Stock Returns**, Accounting Review, NO. 77, PP 237-264, 2002

✓ Roychowdhury, S. and Watts, R., **Asymmetric Timeliness of Earnings, Marketto Book and Conservatism in Financial Reporting**, Journal of Accounting and Economics, 44(1), 2-32, 2007

✓ Watts, R., **Conservatism in Accounting Part I: Explanations and Implications**, Accounting Horizons 17 (3), PP 207-222, 2003

✓ Watts, R., **Conservatism in Accounting Part II: Evidence and Implications**, Accounting Horizons 17, PP 287-301, 2003

✓ Wittenberg Moerman, Regina, **The Role of Information Asymmetry and Financial Reporting Quality in Debt Trading: Evidence from the Secondary Loan Market**, Journal of Accounting and Economics, NO. 46, PP 240-260, 2008

✓ Zhang, Jieying, **The Contracting Benefits of Accounting Conservatism to Lenders and Borrowers**, Journal of Accounting and Economics 45 , PP 27-54, 2008

فن آوران دانش آسیا

ارائه دهنده نرم افزارهای مالی، اداری و بازرگانی

✓ نرم افزار بامداد

راهکار جامع مالی و اداری شرکتها

✓ نرم افزار آسیا

مناسب کسب و کارهای کوچک

• قابل تطبیق با گردش کار شرکتهای مختلف

• کاربری آسان و راه اندازی سریع

• پویایی و قابلیت تغییر در جهت رفع نیاز مشتریان

www.fdasys.com

تهران: ۸۸۴۲۵۹۶۲-۸۸۴۰۵۷۱۰

نماینده اصفهان: ۰۹۱۳۳۰۶۱۲۶۱